

Eutanàsia, fer de l'excepció la norma

Dll, 28/12/2020 per Catalunya Religió

(Glòria Barrete -CR) El 17 de desembre s'aprova al Congrés dels Diputats la llei de l'eutanàsia. Una llei complexa, amb molts interrogants i molts dubtes, polititzada en el debat públic, i criticada pels bisbes [que demanen](#) inversió pública en les cures pal·liatives i la "proximitat i l'acompanyament integral en l'etapa final de la vida". Parlem amb un polític que s'ha abstingut en la votació, la directora de l'Institut Borja de Bioètica, i amb una metgessa de família de Girona sobre el tema.

"Crec que en aquest moment la societat ni està preparada per l'eutanàsia ni ha hagut un debat previ, dues prèvies que jo crec que eren molt importants", afirma **Montse Esquerda**, metge i directora de l'[Institut Borja de Bioètica](#). Esquerda creu que tot el debat s'ha vehiculat a través de casos extrems, casos que des del nivell mèdic no estaven ben abordats, i també que no s'han explicat bé els conceptes d'una mort digna. "Si a algú li preguntes si vol morir en pau i sense dolor et diran que sí, però és que això també es pot assolir amb les cures pal·liatives. Si tu no tens ben treballat prèviament què implica l'eutanàsia i fas una enquesta no estàs preguntant exactament per l'eutanàsia sinó si vol morir sense dolor, o sense estar intubat en una UCI".

Esquerda reconeix que segurament la carència més gran d'aquesta llei és que ha faltat un debat a fons, manegant bé els conceptes. "S'ha portat molt el debat a l'autonomia i jo crec que tots tenim clar ja que en una societat plural hi ha limitacions a l'autonomia individual, n'hi ha moltes ja actualment".

Pal·liar el patiment, la meta

No hi ha hagut debat parlamentari, i no és un tema qualsevol. S'ha anat creant un imaginari sobre aquest tema, afirma Esquerda. Això sumat a que a Espanya no es mor bé, que hi ha molta por a morir malament, que s'ha tecnificat molt el final de la vida i que hi ha molt desconeixement, ha generat aquest imaginari col·lectiu sobre l'eutanàsia. "I és veritat que quedaran situacions excepcionals, més en

l'àmbit de malaltia neurodegenerativa", recorda Esquerda. "Crec que petits casos, inclús fent-ho tot bé, hi haurà". Esquerda, però, reivindica que s'han de buscar regulacions excepcionals per a situacions excepcionals, no fer per a una excepcionalitat la norma.

La pregunta clau, per a Esquerda, és quina és la resposta que ha de donar la societat davant del patiment. "La història de la humanitat ha sigut com una història d'intentar pal·liar el patiment humà, i per a mi aquesta ha de seguir sent la meta".

Tothom té clar els casos mediàtics quan es parla d'eutanàsia. Aquell perfil de persona amb el cap molt clar però sense mobilitat de cos, que té el tema molt meditat. Esquerda explica, però, que la gran majoria de persones que demanen l'eutanàsia són persones amb unes condicions socials complexes, i abordables. "Em preocupa que l'eutanàsia sigui la via ràpida i fàcil i no s'abordi el patiment d'aquests casos".

La **Carme Castro** és metgessa de família des de fa més de trenta anys. Ha treballat en àmbits rurals i actualment ho fa a Girona ciutat. Castro reivindica que els metges atenen els pacients al llarg de la vida, són presents en el moment dels diagnòstics i creu que també hi han de ser en el moment de la mort. "És un pas més dins la malaltia d'una persona, hem de ser-hi".

Reconeix que en qüestió de medicina s'ha avançat molt. Fa trenta anys, recorda, la medicina anava a per totes, "sovint traspasant barreres que eren inútils". Actualment, però, ja es té present el concepte de l'esforç terapèutic, allò de dir 'fins aquí hem arribat', malgrat hi hagi pacients que volen més i més tot i viure processos irreversibles.

Actuant abans de la mort

Castro, que s'ha llegit la llei de l'eutanàsia i es dedica a fer xerrades sobre el final de la vida, afirma que hi ha estudis que reconeixen que l'eutanàsia la demana l'1% de la societat. "És una excepció". Com la doctora Esquerda, Castro reconeix que sí que existeixen casos amb dolor que no es calma amb res, que generen molt patiment i fan que un no pugui aguantar més. "En aquests casos extrems existeix la sedació pal·liativa, tenim molts recursos de fàrmacs, morfines de molt ràpid efecte, ansiolítics potents". Procediments regulats que els metges coneixen i saben i on l'objectiu és sempre "el benestar del pacient".

Existeixen els sistemes de cures pal·liatives, amb accés per a tothom. "Si el pacient ho accepta és possible sovint morir al domicili, i sense dolor". A Girona hi ha quatre equips de pal·liatiu, i a Catalunya tothom qui ho necessita té accés a aquest tractament pal·liatiu.

Amb l'eutanàsia, creu Montse Esquerda, hi haurà casos en què no es donarà resposta a patiments, i casos en què sí. Però això també pot fer-se ara amb una bona aplicació, no només del sistema de pal·liatiu, sinó també amb una bona aplicació de la llei de la dependència. "No és només pensar en pal·liatiu sinó que tinguis un suport previ, que no estiguis condemnant la teva família a cuidar-te, ni hipotecant els teus fills per pagar les teves despeses que et generarà per exemple adaptar la casa. Estem parlant d'aquelles condicions que et permetran viure bé una malaltia greu", afirma Esquerda, i que la llei de l'eutanàsia ni ho contempla.

En malalties neurodegeneratives la càrrega de cures i econòmica és enorme. “Si no tens un suport a tot això no ets lliure”. Calen uns suports socials previs a la mort. Moltes persones quan han de cuidar un familiar han d'agafar una baixa. “Vivim en una societat en què tenir ja un familiar a càrrec es fa inviable. Amb les condicions que tenim de treball qui torna a ser contractat després d'una baixa de llarga durada?”. No és només pal·liatiu, afirmen Esquerda i Castro. “Hi ha d'haver unes condicions socials, econòmiques, i familiars, que en certa manera entenguin i incorporin la malaltia com a part de la vida”, demanen.

I és que, reconeixen totes dues, “la llei de la dependència ara per ara és de molt minsa aplicació, és ridícula”. Creuen que la nostra societat ha tirat pel dret sense debat previ, treball a fons, ni amb el tempo adequat. “No hi ha hagut debat, ni social ni professional entre els metges”, afirma Castro. “Ens ha enganxat en plena pandèmia, no hi ha dret”. Denuncia que tots els professionals sanitaris estan desbordats des de fa molts mesos, i que generar ara un debat sobre l'eutanàsia “no toca”.

El paper del personal sanitari

La llei parla molt dels drets, però enlloc esmenta, reconeix Castro que s'hauran de canviar els codis deontològics. “Hi ha un punt del codi deontològic dels metges que esmenta que no pots actuar en contra de la vida de ningú, i aquí està clar que l'acció de l'eutanàsia és directe i ràpida, no és un tractament progressiu, però el nostre codi ens obliga a anar a favor de la vida sempre”.

Tampoc sap si hi haurà molts professionals mèdics avessats a fer-ho. S'hauran de fer protocols en els centres. La llei sí esmenta la objecció de consciència, però també s'esmenta que el dret del pacient a que se li apliqui prevaldrà per sobre de l'objecció de consciència del metge. “És ambigu. Caldrà regular-ho, com passa amb el tema de l'avortament”, recorda Castro.

“El que estem fent al final és donar permís a un tercer per provocar la mort”, explica Montse Esquerda. “No és la disponibilitat de la teva vida l'eutanàsia, hi ha una tercera persona que és qui et provoca directament la mort. Crec que té un relleu enorme”. Les lleis també tenen un sentit pedagògic per a la població. Una llei impacta també en l'imaginari social. Condicionarem, pensa Esquerda, que moltes persones es puguin sentir també més una càrrega per a la societat. “Estem canviant la forma com percebem el malalt socialment”.

Una de les parts que ens queda encara per desenvolupar com a societat, explica Esquerda, és l'aspecte espiritual de la malaltia. “Quina resposta donem davant d'una persona amb patiment? És complex. Quedar-nos amb el debat només de la pròpia llibertat és un error, la llei configura com veiem una part de la societat i com responem al patiment”.

Polaritzant el debat

I quan el debat s'ha aprimat d'aquesta profunditat s'ha polaritzat. “Al polaritzar-se és molt difícil arribar als matisos”. Fa temps que Esquerda afirma que la solució francesa va ser molt bona. A França es van plantejar evitar totes aquelles situacions que posen una persona en situació de patiment, i pal·liar-les, tractant excepcionalment els casos excepcionals. “Aquí hem fet de l'excepció la norma”.

Amb l'afegit que els únics que s'han posicionat en contra d'aquesta llei han estat

els partits de VOX i del PP, sovint emparant-se amb valors cristians catòlics. Castro, per exemple, que està en contra de la llei de l'eutanàsia no combrega amb aquests partits polítics. "S'ha polititzat absolutament un tema humà i de dignitat ciutadana, i em sap greu també que els partits s'hagin apropiat de la paraula eutanàsia que vol dir 'bona mort', perquè tots volem una bona mort, una mort digna, però jo no vull que em matin".

Joan Capdevila és diputat independent per [Esquerra Republicana de Catalunya](#) al Congrés dels Diputats. Ha estat l'únic diputat del partit d'esquerres que s'ha abtingut en aquesta llei. Ho ha fet emparant-se en l'objecció de consciència com a cristià catòlic. Capdevila afirma que el partit, tot i votar a favor de la llei de l'eutanàsia, no l'ha pressionat el més mínim i ha respectat la seva acció de vot en consciència.

Afirma, però, que la seva posició en aquest tema de l'eutanàsia "no és l'estrictament ortodoxa catòlica ni em sento portador de cap posició de l'Església oficial", i que sent un profund respecte "per qui lliurement pren aquesta decisió tan radical i irreversible: no hi estaré d'acord i pregaré per ell... i el respectaré", i és per això que no es veu amb cor tampoc "de prohibir-ho". El seu discerniment girava al voltant de com fa aquesta llei per assegurar que aquesta decisió és lliure i plenament informada. "He de dir que en alguns articles sembla palès que és la intenció, però per la via del meu grup vaig intentar impulsar un parell d'esmenes i potser la que jo trobava important, és la que paradoxalment PSOE i Podemos no han acceptat".

Diu paradoxalment perquè aquesta esmena el que reclamava era que l'eutanàsia es practiqués, exclusivament, a la sanitat pública. Aquesta esmena no ha prosperat. Malgrat la negativa d'aquests partits, ERC aquesta esmena la manté viva en el tràmit del Senat, i encara podria donar-se que finalment el PSOE l'acceptés.

"Jo respecto aquell que està a favor de la llei, però en el meu cas el cinquè manament pesa molt. I pel que tinc entès també pesa amb els practicants de la religió de Moisès, i en el cas dels musulmans. L'enfocament transcendent de la mort diria que és interreligiós".

Carme Castro afirma que una mort digna és potser triar el lloc, l'espai, l'entorn, les persones amb les qui estàs, però no el moment i l'instant per fer-ho. "I com a cristiana penso que la vida és un do, jo no l'he adquirit ni comprat, me l'han donat, i me la treuran, però jo no me la trauré".